

Miera līgums starp Latviju un Krieviju

Publicēts: 08.07.2021.

Parakstīts Rīgā 1920. gada 11. augustā.

Latvijas Republikas Satversmes sapulce ratificējusi 1920. gada 2. septembrī.

Viskrievijas Centrālā izpildu komiteja ratificējusi 1920. gada 9. septembrī.

Ratifikācijas dokumentu apmaiņa notikusi Maskavā 1920. gada 4. oktobrī.

Reģistrēts Tautu Savienībā 1920. gada 16. decembrī, nr. 67.

Miera līgums starp Latviju un Krieviju

Latvija, no vienas puses, un Krievija, no otras, nopietni vēlēdamās izbeigt starp viņām izcēlušos karu, nolēma uzsākt miera sarunas, pēc iespējas drīzāk noslēgt paliekošu, cienīgu un taisnīgu mieru un galīgi izšķirt visus jautājumus, kuri ceļas no Latvijas agrākās piederības pie Krievijas, un šai nolūkā iecēla par saviem pilnvarotiem:

Latvijas Demokrātiskās Republikas valdība:

- Jāni Jāņa dēlu Vesmani,
- Pēteri Remberta dēlu Bergi,
- Ansi Kristapa dēlu Buševicu,
- Eduardu Andreja dēlu Kalniņu un
- Kārli Jēkaba dēlu Pauļuku;

Krievijas Sociālistiskās Federatīvās Republikas valdība:

- Ādolfu Ābrama dēlu Jofi un
- Jakovu Staņislava dēlu Haņeckī.

Minētie pilnvarotie, sanākuši Maskavā un savstarpēji uzrādījuši savas pilnvaras, kuras atzītas par pienācīgā formā sastādītām un pilnīgā kārtībā esošām, vienojās par sekojošo:

I pants

No šī miera līguma spēkā nākšanas dienas kara stāvoklis starp līdzējām pusēm top izbeigts.

II pants

Izejot no Krievijas Sociālistiskās Federatīvās Padomju Republikas pasludinātām visu tautu tiesībām uz brīvu pašnoteikšanos neizņemot pat pilnīgu atdalīšanos no valsts, kuras sastāvā viņas ietilpst, un ievērojot Latvijas tautas noteikti izsacīto gribu uz patstāvīgu valsts dzīvi, Krievija bez ierunām atzīst Latvijas valsts neatkarību, patstāvību un suverenitāti un labprātīgi un uz mūžīgiem laikiem atsakās no visām suverēnām tiesībām, kuras piederēja Krievijai attiecībā uz Latvijas tautu un zemi kā uz bijušās valsts-tiesiskās iekārtas, tā arī uz starptautisko līgumu pamata, kuri še aprādītā nozīmē zaudē savu spēku uz nākošiem laikiem. No

agrākās piederības pie Krievijas Latvijas tautai un zemei neizceļas nekādas saistības attiecībā uz Krieviju.

III pants

Valsts robeža starp Latviju un Krieviju iet:

No Igaunijas robežas starp Babinas un Vimorskas ciemiem, caur Vimorskas ciemu, pa Glubicas upi, caur Vaškovu, tālāk pa Opočnas upīti un Opočkas un Vjadas upēm līdz Dubiņinai, no turienes visīsākā taisnā līnijā pāriet uz Kuhvas upi, tālāk pa Kuhvas upi un viņas pieteku Pelegas upi līdz Umernišiem, no turienes taisnā līnijā uz Utrojas upi līdz Kailovas uzraksta "v" burtam, pa Utrojas upi līdz viņas līkumam pie Mazās Melņicas, no turienes taisnā līnijā uz Lšas upes līkumu, kurš atrodas divas verstes uz ziemeļiem no uzraksta «Starina», tālāk pa Lšas upi un Ludzas, Rēzeknes un Daugavpils apriņķu administratīvo robežu ar Opočkas, Sebežas un Drisas apriņķiem līdz Pazinai uz Osuņicas upes, tālāk taisnā līnijā caur Beloje ezeru, Čornoje ezeru, caur ezeru, kas atrodas starp Vasīļevu un Mosiškiem, caur f. [olvarku] Saveikiem uz upītes grīvu, kura ietek Daugavā starp Koskovciem un f. [olvarku] un c. [iemu] Novoje Selo, tālāk pa Daugavu līdz f. [olvorkam] Šafranovai.

Uz 14-to dienu pēc miera līguma ratificēšanas abas līdzējas puses apņemas atvilkt savu karaspēku līdz valsts robežai uz savas teritorijas.

Piezīme 1. Šai pantā aprakstītās robežas apzīmētas ar sarkanu krāsu uz kartes (3 verstes 1 collā), kura šim pantam pielikta. Ja rastos nesaskaņa starp tekstu un karti, izšķirošā nozīme pieder tekstam.

Piezīme 2. Latvijas un Krievijas valstu robežu novilkšanu un robežu zīmju nostādīšanu izdara sevišķa jaukta robežu komisija ar vienlīdzīgu locekļu skaitu no abām pusēm. Velkot robežu dabā caur apdzīvotiem punktiem, šo punktu piederību pie vienas vai otras līdzējas puses teritorijas minētā robežu komisija nosaka uz etnogrāfisku un ekonomisku pazīmju pamata. Tais gadījumos, kad, rēķinoties ar etnogrāfiskām un ekonomiskām pazīmēm, minētā jauktā komisija velk robežu pa upēm vai ezeriem, robeža iet pa upes vai ezera vidu, neievērojot to, ka vecā administratīvā robeža gājusi pa šīs upes vai ezera vienu vai otru krastu.

Piezīme 3. Mākslīga ūdens novilkšana no robežu upēm un ezeriem, ja tai seko viņu vidēja ūdens līmeņa krišana, nav atļauta.

Kuģošanas un zvejas kārtība un noteikumi šais upēs un ezeros nosakāmi sevišķās vienošanās ceļā; zvejai var izlietot tikai tādus līdzekļus, kuri neizposta zivju bagātību.

Pielikums. (Karte.)

[III panta izcēlums – publicētāja]

IV pants

Abas līdzējas puses apņemas:

Aizliegt uzturēties savā teritorijā jebkādam karaspēka, izņemot valdības vai tādu draudzīgu valstu karaspēku, ar kurām viena no līdzējām pusēm noslēgusi kara konvenciju, bet kuras neatrodas faktiskā kara stāvoklī ar otru līdzēju pusi, kā arī aizliegt savas teritorijas robežās līgt un mobilizēt personīgo sastāvu tādu valstu, organizāciju un grupu armijām, kuru nolūks ir bruņota cīņa ar otru līdzēju pusi.

Piezīme. Krievijas armijā šimbrīžam pastāvošos nosaukumus atsevišķām karaspēka daļām, kuras ietilpst "Latvijas Strēlnieku divīzijas" sastāvā, abas puses atzīst kā tādus, kam ir tikai vēsturiska nozīme. Šais daļās nav un nebūs pārsvarā nacionāli latvisks sastāvs, un, neraugoties uz nosaukumiem, viņām nevar būt attiecības ne uz latviešu tautu, ne uz Latvijas valsti.

Tādēļ viņu vēsturisko nosaukumu paturēšanu Latvija neuzskatīs par šī punkta pārkāpšanu.

Abas puses savām karaspēka daļām neradīs jaunus nosaukumus, kuri atvasināti no otras puses ģeogrāfiskiem vai nacionāliem nosaukumiem.

Nepieļaut uz savas teritorijas sastādīties un uzturēties jebkādām organizācijām un grupām, kuras pretendē uz valdības lomu visā otras līdzējas puses teritorijā vai tās daļā, kā arī priekšstāvētām un amata personām no organizācijām un grupām, kuru nolūks ir gāzt otras līdzējas puses valdību.

Aizliegt valstīm, kuras atrodas faktiskā kara stāvoklī ar otru pusi, un organizācijām un grupām, kuru nolūks ir bruņota cīņa ar otru līdzēju pusi, vest caur savām ostām un pār savu teritoriju visu, ko var izlietot uzbrukumam otrai līdzējai pusei, t.i., tādām valstīm, organizācijām un grupām piederošu bruņotu spēku, kara īpašumu, kara tehniskus līdzekļus un artilērijas, intendantūras, inženieru un gaisskuģniecības materiālus.

Izņemot starptautiskās tiesībās paredzētos gadījumus, iebraukt un braukt savas teritorijas ūdeņos jebkādiem karakuģiem, lielgabalu un mīnu laivām u.t.t., kas pieder vai nu organizācijām un grupām, kuru nolūks ir bruņota cīņa ar otru līdzēju pusi, vai arī valstīm, kuras atrodas ar otru līdzēju pusi kara stāvoklī un kuru nolūks ir otrai līdzējai pusei uzbrukt, ja šie nolūki top zināmi tai līdzējai pusei, pie kuras pieder šie teritoriālie ūdeņi un ostas.

V pants

Abas puses savstarpēji atsakās no prasības, lai pretējā puse atlīdzinātu viņu kara izdevumus, t.i., valsts izdevumus kara vešanai, kā arī atlīdzinātu kara zaudējumus, t.i., tos zaudējumus, kuri nodarīti viņām vai viņu pilsoņiem ar kara darbiem, to starpā arī ar visāda veida rekvizīcijām, kuras pretējā puse izdarījusi uz viņu teritorijām.

VI pants

Atzīstot par nepieciešamu taisnīgi sadalīt uz visām pasaules valstīm pienākumu segt zaudējumus, kurus 1914.-1917.g.g. pasaules karš nodarījis izpostītām valstīm vai valstu daļām, uz kuru teritorijas norisinājusēs kara darbība, abas līdzējas puses apņemas censties panākt visu valstu vienošanos, lai radītu starptautisku vispasaules fondu, no kura būtu smeļami līdzekļi augšā minēto zaudējumu segšanai.

Neatkarīgi no tāda starptautiska fonda radīšanas, līdzējas puses uzskata par nepieciešamu, cik tas viņu spēkos stāv, savstarpēju izpalīdzēšanos, kā Krievijai, tā arī visām uz bijušās Krievijas ķeizarvalsts teritorijas radītām patstāvīgām republikām ar pašu līdzekļiem piedaloties, lai segtu pasaules kara nodarītos zaudējumus, un apņemas censties panākt tādu vienošanos starp minētām republikām.

VII pants

Abu līdzēju valstu karagūstekņi visdrīzākā laikā nosūtāmi atpakaļ uz dzimteni. Gūstekņu apmaiņas kārtība nosacīta pielikumā pie šī panta.

Piezīme. Par karagūstekņiem uzskatāmas personas, kuras saņemtas gūstā un nekalpo labprātīgi tās valsts karaspēkā, kura viņas sagūstījusi.

Pielikums.

Abu valstu karagūstekņi taps atlaisti uz dzimteni, ja viņi ar tās valsts piekrišanu, uz kuras teritorijas atrodas, nevēlas palikt viņas robežās vai arī izbraukt uz kādu trešo valsti.

Atsvabinot karagūstekņus, tiem izdodami uz gūstā ņēmējas valsts orgānu rīkojumu viņiem atņemtie dokumenti un personīgais īpašums, kā arī vēl neizmaksātā vai neierēķinātā daļa no viņu darba algas.

Katra līdzēja puse apņemas atlīdzināt tos izdevumus savu karagūstā kritušo pilsoņu uzturēšanai, kurus izdarījusi pretējā puse un kuri vēl nav segti ar karagūstekņu darbu valsts un privātos uzņēmumos. Izmaksa notiks gūstā ņēmējas valsts valūtā.

Piezīme. Par karagūstekņu uzturēšanu atlīdzināmie izdevumi sastādās no gūstekņiem izdotās pārtikas, apģērba un naudas apgādes.

Karagūstekņi top nosūtīti ešeloniem uz valsts robežām uz gūstā ņēmējas valsts rēķina; nodošanu izdara pēc sarakstiem, kuros jāapzīmē karagūstekņa vārds, tēva vārds un uzvārds, sagūstīšanas laiks, kā arī karaspēka daļa, kurā kara gūsteknis kalpojis sagūstīšanas laikā.

Tūlīt pēc miera līguma ratificēšanas nodibinājas jaukta komisija karagūstekņu apmaiņai no trim priekšstāvjiem no katras līdzējas puses. Šīs komisijas pienākums ir uzraudzīt šī pielikuma noteikumu izpildīšanu, nosacīt termiņus, veidu un kārtību nosūtīšanai uz dzimteni, kā arī noteikt izdevumus par karagūstekņiem pēc tiem datiem, kurus pie nodošanas iesniedz attiecīgā puse.

Uz tādiem pat pamatiem, kādi noteikti par karagūstekņiem, notiek uz pretējās puses pieprasījumu abu līdzēju internēto civilu un militāru personu, kā arī ģilnieku izdošana.

VIII pants

Personas, kuras šī līguma ratifikācijas dienā dzīvo Latvijas robežās, kā arī Krievijā dzīvojošie bēgļi, kuri paši vai kuru vecāki līdz 1914.g. 1.augustam bijuši pierakstīti pie pilsētu, lauku vai kārtu sabiedrībām uz teritorijas, kura tagad iztaisa Latvijas valsti, top atzīti par Latvijas pilsoņiem.

Tās pašas kategorijas personas, kuras šī līguma ratifikācijas momentā dzīvo Krievijas robežās, izņemot augšā minēto bēgļu kategoriju, top atzītas par Krievijas pilsoņiem.

Tomēr visām personām, kas sasniegušas 18 gadu vecumu un dzīvo uz Latvijas teritorijas, ir tiesība viena gada laikā no šī līguma ratifikācijas dienas paziņot, ka viņas vēlas izstāties no Latvijas pavalstniecības un optēt Krievijas pavalstniecību; viņu pavalstniecībai seko bērni, jaunāki par 18 gadiem, un sieva, ja laulātie nav citādi vienojušies.

Tāpat personas, kuras pēc šī panta otrās daļas noteikumiem ir atzīstamas par Krievijas pilsoņiem, var tai pašā termiņā un uz tiem pašiem noteikumiem optēt Latvijas pavalstniecību.

Personas, kas iesniegušas paziņojumu par optāciju, kā arī tās, kas seko viņu pavalstniecībai, patur savas tiesības uz kustamu un nekustamu īpašumu saskaņā ar likumiem, kādi pastāv valstī, kur viņas dzīvo, bet izbraukšanas gadījumā viņām ir tiesība visu savu īpašumu likvidēt vai izvest sev līdz.

Piezīme 1. Personas, kuras šī līguma ratifikācijas momentā dzīvo uz kādas trešās valsts teritorijas, bet nav tur naturalizētas un izpilda šī panta pirmās daļas noteikumus, tāpat top atzītas par Latvijas pilsoņiem, bet zem aprādītiem noteikumiem viņām ir tiesība optēt Krievijas pavalstniecību.

Piezīme 2. Šai pantā aprādītās optantu tiesības pieder arī tiem pilsoņiem, kuri līdz 1914.-1917.g.g. pasaules karam un pēdējā laikā dzīvojuši uz vienas līdzējas puses teritorijas, bet šī līguma ratificēšanas momentā dzīvo uz otras puses teritorijas.

Bēgļiem attiecībā uz viņu īpašumu, kuru viņi nevarēja izvest uz 1920.g. 12.jūnija bēgļu reevakuācijas līguma pamata, pieder tās pašas tiesības, kas šai pantā paredzētas optantiem, bet tikai tādā mērā, kādā viņi pierādīs, ka šis īpašums viņiem pieder un reevakuācijas laikā atradies viņu faktiskā valdīšanā.

Piezīme 3. Abas līdzējas puses dod kā pretējās puses pilsoņiem tā arī optantiem tiesību un iespēju brīvi izbraukt uz savu dzimteni un vispār atstāt pretējās puses valsts robežas. Tāpat abas līdzējas puses apņemas tūlīt pēc šī līguma ratifikācijas demobilizēt kā pretējās puses pilsoņus, tā arī personas, kas optē pretējās puses labā.

IX pants

Šī gada 12.jūnijā starp Latviju un Krieviju par bēgļu reevakuāciju noslēgtais līgums paliek spēkā ar papildinājumu, ka bēgļiem, kuri ir otras puses pilsoņi, bez minētā līgumā aprādītām tiesībām pieder arī tiesības, kādas šis miera līgums piešķir attiecīgās puses optantiem un pilsoņiem.

X pants

Abas līdzējas puses savstarpēji atsakās no jebkādiem norēķiniem, kuri izriet no Latvijas agrākās piederības pie Krievijas, un atzīst, ka dažāda veida īpašums, kas atrodas uz katras attiecīgās valsts teritorijas, ir šīs valsts neatņemams īpašums. Prasību tiesība uz krievu valsts īpašumu, kurš pēc 1914.g. 1.augusta izvests no Latvijas teritorijas uz kādu trešo valsti, pāriet uz Latvijas valsti.

Tāpat uz Latvijas valsti pāriet Krievijas prasību tiesība pret juridiskām personām un trešām valstīm, ciktāl šī tiesība attiecas uz Latvijas teritoriju.

Uz Latvijas valsti pāriet visas Krievijas kroņa prasības, kuras guļ uz Latvijas valsts robežām esošiem īpašumiem, kā arī visas prasības pret Latvijas pilsoņiem, bet tikai tai apmērā, kādā tās netop dzēstas ar norēķinā iekaitāmām pretprasībām.

Piezīme. Prasību tiesība pret mazzemniekiem attiecībā uz viņu parādiem bijuši Krievijas Zemnieku agrārbankai vai citām tagad nacionalizētām krievu agrārbankām un nokavētiem maksājumiem, kā arī prasību tiesība attiecībā uz parādiem bijuši Krievijas Muižnieku agrārbankai vai citām tagad nacionalizētām krievu agrārbankām, kuri guļ uz muižnieku zemēm, ja šīs zemes pāriet mazzemniekiem vai bezzemniekiem, - uz Latvijas valsti nepāriet, bet uzskatāmas par iznīcinātām.

Dokumentus un aktus, kuri apliecina šai pantā aprādītās tiesības, Krievijas valdība nodod Latvijas valdībai, cik viņu atrodas pirmās faktiskā valdīšanā. Ja gada laikā no šī līguma ratifikācijas dienas to nav iespējams izpildīt, tad šie dokumenti un akti top atzīti par pazudušiem.

XI pants

Krievijas valdība uz sava rēķina atved atpakaļ uz Latviju un nodod Latvijas valdībai bibliotēkas, arhīvus, muzejus, mākslas ražojumus, mācības līdzekļus, dokumentus un citu tamlīdzīgu mācību, mācītu [\[1\]](#), valstu, reliģisku, sabiedrisku un kārtu iestāžu īpašumu, cik no minētiem priekšmetiem izvesti no Latvijas robežām 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā un faktiski atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisku iestāžu pārziņā.

Kas attiecas uz arhīviem, bibliotēkām, muzejiem, mākslas ražojumiem un dokumentiem, kuriem priekš Latvijas ir svarīga zinātniska, mākslas vai vēsturiska nozīme un kuri izvesti no Latvijas uz Krieviju pirms 1914.-1917.g.g. pasaules kara, tad Krievijas valdība ir ar mieru atdot viņus atpakaļ Latvijai, ciktāl viņu izņemšana nedarīs ievērojamus zaudējumus Krievijas arhīviem, bibliotēkām, muzejiem un gleznu galerijām, kuros tie glabājas.

Uz šo izņemšanu attiecošos jautājumus izšķir sevišķa jaukta komisija ar vienādu skaitu locekļu no abām līdzējām pusēm.

Krievijas valdība atved atpakaļ uz sava rēķina un nodod Latvijas valdībai visas 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā no Latvijas robežām uz Krieviju izvestās tiesu un administratīvās lietas, tiesu un administratīvos arhīvus, to starpā arī vecāko un jaunāko notāru arhīvus, krepostnodaļu arhīvus, visu ticību garīgo resoru arhīvus, robežu, zemes ierīcības, mežu, dzelzceļu, šoseju, pasta-telegrāfa un citu iestāžu arhīvus un plānus, Viļņas kara apgabala topogrāfiskās nodaļas plānus, zīmējumus, kartes un vispār visu materiālu, ciktāl tas attiecas uz Latvijas valsts teritoriju; Muižnieku un Zemnieku bankas vietējo nodaļu, Valsts bankas vietējo nodaļu un visu citu kredīta, kooperatīvo un savstarpējās apdrošināšanas iestāžu arhīvus; tāpat Latvijas privāto iestāžu arhīvus un darbvedību, cik no visiem minētiem priekšmetiem faktiski atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu pārziņā.

Krievijas valdība atved atpakaļ uz sava rēķina un nodod Latvijas valdībai nodošanai pēc piederības dažādus mantiskus dokumentus, kā: pirkšanas līgumus un obligācijas, nomas līgumus, dažādas naudas pienācību zīmes u.t.t., to starpā grāmatas, papirus un dokumentus, kas nepieciešami norēķinu izdarīšanai un vispār dokumentus, kuriem ir nozīme Latvijas pilsoņu mantiski-tiesisko attiecību noteikšanai, kas ir izvesti iz Latvijas robežām uz Krieviju 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā, cik no tiem faktiski atrodas vai izrādīsies krievu valsts vai sabiedrisko iestāžu pārziņā. Ja divu gadu laikā no šī līguma ratifikācijas dienas šie dokumenti nebūs atdoti, tad viņi uzskatāmi par pazudušiem.

Krievija izdod no savu centrālo un vietējo iestāžu lietu arhīviem un darbvedībām to viņu daļu, kura tieši attiecas uz Latvijas sastāvā ietilpstošiem apgabaliem.

XII pants

Krievijas valdība atdod Latvijai 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā uz Krieviju izvākto sabiedrisko, labdarības, kultūras-izglītības iestāžu īpašumu, kā arī visu ticību baznīcu un lūgšanas namu zvanus un piederumus, cik no minētiem priekšmetiem faktiski atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu pārziņā.

Krievijas valdība atdod Latvijai no dažādām Latvijas tirdznieciskām, agrārām- un sikkredīta iestādēm, kā bankām, savstarpīgām kredītbiedrībām, krāj- un krājaizdevu kasēm un sabiedrībām, kā arī pilsētu un sabiedrisku iestāžu kasēm un lombardiem, kas darbojušies Latvijas robežās, minētām bankām piederošās vai viņās ieķīlātās, pēc 1914.g. 1.augusta uz Krieviju izvāktās vērtības, izņemot zeltu, dārgakmeņus un papīra naudu, cik no šīm vērtībām atrodas vai faktiski izrādīsies Krievijas valsts un sabiedrisku iestāžu valdīšanā.

Kas attiecas uz samaksu par Latvijas robežās apgrozībā esošiem valdības, valdības garantētiem, kā arī privātiem vērtspapīriem, ko izlaidušas biedrības un iestādēs, kuru uzņēmumus Krievijas valdība nacionalizējusi, kā arī uz Latvijas pilsoņu prasībām pret Krievijas valsts un nacionalizētām iestādēm, tad Krievija apņemas atzīt Latvijai, Latvijas pilsoņiem un iestādēm visus tos atvieglinājumus, tiesības un priekšrocības, kādus tā tieši vai netieši devusi vai dos jebkurai citai zemei vai viņas pilsoņiem, biedrībām un iestādēm. Ja vērtspapīrus vai mantiskus dokumentus nevarēs uzrādīt, tad Krievijas valdība ir ar mieru, piemērojot šo XII panta punktu, atzīt par vērtspapīru u.t.t. turētājiem tās personas, kuras iesniedz pierādījumus, ka viņām piederošie papīri kara laikā evakuēti.

Kas attiecas uz noguldījumiem krājkasēs, depozītu, zalogu un citām bijušās valsts un tiesas iestādēs iemaksātām summām, cik šādi noguldījumi un summas pieder Latvijas pilsoņiem, tāpat kas attiecas uz noguldījumiem un dažādi nosauktām summām, kas iemaksātas bijušās Valsts bankas nodaļās vai nacionalizētās vai likvidētās kredīta iestādēs, cik šādi noguldījumi un summas pieder Latvijas pilsoņiem, tad Krievijas valdība apņemas atzīt Latvijas pilsoņiem visas tiesības, kuras savā laikā tika atzītas visiem Krievijas pilsoņiem, un atļauj tādēļ Latvijas pilsoņiem, kuri okupācijas dēļ toreiz nespēja izlietot savas tiesības, izlietot viņas tagad. Apmierinot šīs pretenzijas, viņa ierēķinās Latvijas pilsoņiem par labu to daļu, ko Krievijas naudas vienība zaudējusi no savas pirkšanas spējas, skaitot no Latvijas galīgas okupācijas momenta - 1917.g. 3.septembra - līdz atdodamo summu izmaksas momentam.

Kas attiecas uz vērtībām un mantām, kuras glabājas vai ir glabājušās banku telpās vai viņu seifos, cik no šīm vērtībām un mantām pieder Latvijas pilsoņiem un atrodas vai faktiski izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisku iestāžu valdīšanā, tad jāpiemēro šī panta 4.punktā izteiktie nolikumi. Tie paši nolikumi piemērojami arī attiecībā uz Latvijas pilsoņu vērtībām un mantu, kas glabājušies pēc 1914.g. 1.augusta evakuētās Latvijas kredītiestādēs un viņu seifos.

Piezīme. Šai pantā minētās summas, vērtības un manta top nodotas Latvijas valdībai nodošanai pēc piederības.

XIII pants

Krievijas valdība atdod Latvijas valdībai nodošanai pēc piederības 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā uz Krieviju evakuēto Latvijas pilsētu, sabiedrību un tiklab juridisko, kā fizisko privāto personu īpašumu, cik no tā faktiski atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu valdīšanā.

Piezīme 1. Šaubu gadījumā par Latvijas akciju biedrībām un sabiedrībām top atzītas tās, kurās vairums akciju vai dalības naudu piederējis Latvijas pilsoņiem līdz attiecīgā Krievijas valdības dekrēta izdošanai par rūpniecības nacionalizāciju.

Piezīme 2. Šis pants neattiecas uz kapitāliem, noguldījumiem un vērtībām, kas atradušies Valsts bankas nodaļās vai privātās bankās, kredītiestādēs un krājkasēs uz Latvijas teritorijas.

XIV pants

Kas attiecas uz 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā no Latvijas uz Krieviju evakuētiem pasta-telegrāfa un telefona īpašumiem, tad Krievija apņemas atvest atpakaļ uz Latviju un nodot Latvijas valdībai tādu daudzumu no viņiem, kāds saskan ar Latvijas kā patstāvīgas valsts patiesām ekonomiskām un kulturālām vajadzībām, cik no šādiem evakuētiem īpašumiem atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu faktiskā valdīšanā.

Kas attiecas uz 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā no Latvijas uz Krieviju evakuētiem peldošiem līdzekļiem un ietaisēm, kā arī Latvijas ostas apkalpojošām bankām, tad Krievija apņemas atvest uz Latviju un nodot Latvijas valdībai tik daudz no viņiem, cik

saskan ar Latvijas kā patstāvīgas valsts patieso vajadzību pēc ostām un viņu piederumiem un cik no šiem īpašumiem atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu faktiskā valdīšanā.

Kas attiecas uz 1914.-1917.g.g. pasaules kara laika no Latvijas uz Krieviju evakuētiem dzelzceļu satiksmes līdzekļiem un dzelzceļu darbnīcu ierīkojumiem, tad Krievija apņemas atvest atpakaļ uz Latviju un nodot Latvijas valdībai tik daudz no viņiem, cik saskan ar Latvijas kā patstāvīgas valsts patiesām ekonomiskām vajadzībām un cik no šiem īpašumiem atrodas vai izrādīsies Krievijas valsts vai sabiedrisko iestāžu faktiskā valdīšanā.

Lai sīki noteiktu šai pantā minēto reevakuējamo īpašumu daudzumu, kā arī nosacītu viņu nodošanas termiņus, tūlīt pēc šī līguma ratificēšanas nodibināma jaukta Latvijas-Krievijas komisija uz vienlīdzības pamatiem. Šai komisijai, nosakot reevakuējamo īpašumu daudzumu, jāiziet no ekonomiskā stāvokļa, kādā pirms 1914.-1917.g.g. pasaules kara atradušies apgabali, kuri pēc šī līguma iztaisa Latviju, un atņemot visu to, kas kalpojis Krievijas vispārējās valsts rūpniecības un Krievijas vispārējā valsts tranzīta vajadzībām, tādā kārtā sīki jānosaka tagadējās Latvijas kā patstāvīgas valsts patiesās vajadzības, ievērojot tomēr ekonomiskās dzīves līmeņa vispārējo noslīdēšanu.

XV pants

Lai izpildītu šī līguma X, XI, XII, XIII un XIV p.p. minētos noteikumus, Krievijas valdība apņemas dot Latvijas valdībai visas uz to attiecošās atzīmes un ziņas un sniegt visādu palīdzību pie atdodamo īpašumu, arhīvu, dokumentu u.t.t. uzmeklēšanas.

Uz šī līguma augšā minēto pantu pamata uz Latviju reevakuējamus īpašumus Krievija, vienojoties ar Latviju, var atdot kā priekšmetos (graudā), tā arī attiecīgā ekvivalentā.

Uz tādā kārtā Latvijai atdodamo vērtību rēķinu Krievija iemaksā Latvijai kā avansu divu mēnešu laikā no šī līguma ratificēšanas četrus miljonus rubļu zeltā.

XVI pants

Ievērojot Latvijas izpostīšanu 1914.-1917.g.g. pasaules kara laikā, Krievija:

Atsvabina Latviju no atbildības par Krievijas parādu un dažādām citām saistībām, to starpā no tām, kuras cēlušās no papīra naudas, rentejas zīmju, Krievijas rentejas parādu zīmju, sēriju un apliecību izlaidumiem, no Krievu valsts ārējiem un iekšējiem aizņēmumiem, no garantijām dažādām iestādēm un uzņēmumiem un par pēdējo garantētiem aizņēmumiem u.t.t. Visas šādas Krievijas kreditoru pretenzijas tai daļā, kura attiecas uz Latviju, vērsamas tikai pret Krieviju.

Lai palīdzētu Latvijas zemniecībai atjaunot šī kara laikā nopostītās ēkas, dod Latvijai priekštiesību cirst mežu 100.000 desetīnu lielā platībā, pēc iespējas tuvāk pie Latvijas robežas, dzelzceļiem un postojamām upēm, pie kam šīs koncesijas noteikumi jāizstrādā sevišķai uz vienlīdzības principiem nodibinātai Latvijas-Krievijas jauktai komisijai, kura sasaukama tūlīt pēc šī līguma ratificēšanas.

XVII pants

Līdzējas puses tūlīt pēc šī līguma ratifikācijas ir ar mieru noslēgt tirdzniecības un tranzīta līgumus, konsulāro un pasta-telegrāfa konvencijas un konvenciju par Daugavas padziļināšanu.

Līdz tirdzniecības un tranzīta līguma noslēgšanai līdzējas puses vienojas, ka viņu savstarpējās ekonomiskās attiecības nokārtojamas pēc sekojošiem principiem:

- a) abas puses piešķir viena otrai vislielāko labvēlību baudošas nācijas tiesības;
- b) preces, kuras iet tranzīta ceļā caur līdzēju valstu teritorijām, netop apliktas ne ar kādiem nodokļiem vai pošļinām
- c) frakts tarifi par tranzīta precēm nedrīkst būt augstāki kā frakts tarifi par tādām pat precēm vietējos sūtījumos.

Ja vienas līdzējas puses pilsonis nomirst uz otras puses teritorijas, tad viss viņa īpašums top nodots tās valsts konsulārajam vai attiecīgajam priekšstāvim, pie kuras piederēja mantojuma atstājējs, lai tas ar viņu rīkotos pēc tēvijas likumiem.

XVIII pants

Abas līdzējas puses apņemas izlietot visus iespējamus līdzekļus, lai pasargātu savos ūdeņos braucošo tirdzniecības kuģu drošību, dodot priekš tam vajadzīgos ločus, atjaunojot ugunus, uzstādot aizsardzības zīmes un, līdz galīgai jūras iztīrīšanai no mīnām, lietojot sevišķus līdzekļus mīnu lauku ierobežošanai.

Abas puses izsaka savu gatavību piedalīties Baltijas jūras iztīrīšanā no mīnām, par ko starp abām ieinteresētām pusēm panākama sevišķa vienošanās; gadījumā, ja tāda nenotiktu, katras puses dalības daļu nosaka šķirēju tiesa.

XIX pants

Diplomātiskie un konsulārie sakari starp līdzējām pusēm nodibināmi tūlīt pēc šī līguma ratifikācijas.

XX pants

Pēc šī līguma ratifikācijas Krievijas valdība atsvabina Latvijas pilsoņus un Latvijas pilsonības optantus, bet Latvijas valdība - Krievijas pilsoņus un Krievijas optantus, kā militāras, tā civilas kārtas, no sodiem par visām politiskām un disciplinārām lietām. Bet, ja spriedumi šais lietās vēl nav taisīti, tad viņu iztiesāšana izbeidzama.

Amnestija neattiecas uz personām, kuras augšā minētos darbus izdarījušas pēc šī līguma parakstīšanas.

Personas, kuras atrodas izmeklēšanā vai zem tiesas, vai kuras apcietinātas kā apvainotas līdz šī līguma ratifikācijai izdarītos kriminālos noziegumos un pārkāpumos, kā arī tās, kuras par tiem izcieš sodu, uz viņu valdības pieprasījumu nekavējoties izdodamas. Viņas izdodot, izdodami līdz arī attiecīgie izmeklēšanas vai tiesas materiāli.

Reizē ar to abas līdzējas puses atsvabina arī savus pašu pilsoņus no sodiem par noziedzīgiem darbiem, kurus viņi līdz līguma parakstīšanai izdarījuši otras puses labā.

Piezīme 1. Ciktāl pēc šī panta noteikumiem zināmas personas amnestējamas vai izdodamas, tiktāl jau no šī līguma parakstīšanas momenta par šiem noziegumiem un pārkāpumiem piesprieš sodi attiecībā uz viņām nav izpildāmi.

Piezīme 2. Šis pants neattiecas uz Krievijas pilsoņiem un Krievijas pilsonības optantiem, kuri piedalījušies 1919.g. 16.apriļa savvērestībā un Bermonta uzbrukumā.

XXI pants

Publiski-tiesiska un privāttiesiska rakstura jautājumus, kuri izceltos starp abām līdzējām pusēm, kā arī atsevišķus jautājumus starp abām valstīm vai starp valstīm un otras valsts pilsoņiem izšķir sevišķa jaukta komisija ar vienādu skaitu locekļu no abām pusēm, kura nodibināma tūlīt pēc šī līguma ratifikācijas un kuras sastāvs, tiesības un pienākumi nosacīti instrukcijā pēc abu līdzēju valstu vienošanās.

XXII pants

Šis līgums sastādīts latviešu un krievu valodās. Viņu iztulkojot, abi teksti uzskatāmi kā autentiski.

XXIII pants

Šis līgums ir ratificējams un stājas spēkā no ratifikācijas momenta, ja līgumā pašā nav teikts kas cits.

Ratifikācijas grāmatu apmaiņai jānotiek Maskavā.

Visur, kur šai līgumā kā termiņš minēts līguma ratifikācijas moments, zem tā saprotams ratifikācijas grāmatu apmaiņas moments.

To apliecinot, abu valstu pilnvarnieki pašrocīgi parakstīja šo līgumu un apstiprināja viņu ar saviem zīmogiem.

Origināls divos eksemplāros.

Sastādīts Maskavā, pabeigts un parakstīts Rīgā, 11.augustā tūkstots deviņi simti divdesmitā gadā.

[1]

Tā latviešu tekstā. Jābūt: mācību iestāžu, zinātnieku. (Sk. *Latvijas okupācija un aneksija. 1939 – 1940. Dokumenti un materiāli*. Sast. I. Grava – Kreituse, I. Feldmanis,

J. Goldmanis, A. Stranga. R., 1995, 50. lpp.)

Publicēts:

Valdības Vēstnesis, nr. 209, 14. sept., 1920. (Autentisks teksts latviešu un krievu valodā).

Likumu un valdības rīkojumu krājums, akts nr. 204, 18. sept., 1920. (Autentisks teksts latviešu un krievu valodā).

Recueil des principaux Traités conclus par la Lettonie avec les Pays Étrangers. 1918 – 1930. Publié par le Ministère des Affaires Étrangères sous la direction de G. Albat. I., 2-me édition revue et complétée. Riga, 1930, page 3 – 30. (Teksts latviešu valodā, oficiālais tulkojums franču valodā).

Latvian – Russian Relations. Documents. Compiled by Dr. A. Bilmanis. Published by the Latvian Legation, Washington, D. C. Second printing Lincoln, Nebraska, 1978, page 70 – 80. (Tulkojums angļu valodā).

<https://www.mfa.gov.lv/lv/miera-ligums-starp-latviju-un-krieviju>